

Handläggare
Karolin Bogren Gavling
Telefon: 0850812196

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
24 augusti 2023

Remiss av Förskolerapport 2022

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2023/579

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har på remiss från kommunstyrelsen fått Förskolerapport 2022 för yttrande. Förskolerapporten syftar till att ge en stadsövergripande bild av både fristående och kommunal förskola i Stockholms stad under år 2022. Förvaltningen instämmer med förskolerapportens tre utvecklingsområden, tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning, personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget samt bidra till en likvärdig kvalitet i stadens förskola genom bättre uppföljningsmetoder och att dessa fortsatt bör prioriteras.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Förskolerapport 2022” till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 29 augusti 2023.

Ärendet har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, Stockholms universitet samt Södertörns högskola.

Ärendet

Utbildningsnämnden har i uppdrag från kommunfullmäktige att årligen ta fram en förskolerapport. Förskolerapporten syftar till att ge en stadsövergripande bild av både fristående och kommunal förskola i Stockholms stad 2022. Från halvårsskiftet 2023 är det den nya förskoleförvaltningen som tar över arbetet med uppföljning, samordning och återrapportering.

Förskolerapporten baseras bland annat på offentlig statistik och uppgifter från SCB, Skolverket, Sweco och ILS (stadens system för integrerade ledning och styrning).

Vidare har samtliga stadsdelsförvaltningar redovisat underlag till rapporten utifrån utvecklingsområden och nationellt angelägna områden för förskolan. Rapporten grundar sig också på uppgifter som samlats in från förskolor med enskilda huvudmän.

Förskola i Stockholm 2022 innehåller slutsatser utifrån följande områden.

- Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning.
- Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget.
- Bidra till en likvärdig kvalitet i stadens förskola genom bättre uppföljningsmetoder.

Förskolerapporten visar på att åtgärder inom följande områden bör prioriteras för att förbättra kvaliteten och likvärdigheten för alla barn i Stockholms stads förskola.

Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning

Utbildningsförvaltningens uppföljningar sedan 2019 visar att etablerade insatser för att öka inskrivningsgraden fortgår i stadsdelsnämndsområdena. Det finns ett fortsatt behov av mer systematik i uppföljningen av det språkutvecklande arbetet på alla nivåer.

Personalens utbildningsnivå och förutsättningar för uppdraget

Utbildningsförvaltningen har för andra året i rad gjort en kartläggning på stadsdelsnämndsområdesnivå av den personalkategori i förskolan som benämns "övrig utbildning" och som Skolverket tidigare angett saknar utbildning för arbete med barn. För år 2021 var omfattningen 36 procent i kommunala förskolor och 47 procent i fristående förskola. I Skolverkets redovisning för 2022 har urvalet till de olika kategorierna "övrig utbildning" och "viss pedagogisk utbildning" ändrats. Det innebär att den förra gruppen minskat och den senare ökat markant mellan 2021 och 2022 års mätning. Sammantaget utgör dessa två grupper över hälften av förskolans personal. Personer som läst efter ett yrkespaket för barnskötare räknades år 2021 till kategorin "övrig utbildning" i Skolverkets Personalstatistik. Från 2022 års statistik omfattas dessa personer i större utsträckning av utbildningskategorin med "viss pedagogisk utbildning" då huvudinriktningen för yrkespaketets barnskötarutbildning är barn- och fritidsprogrammet, dock ger den inte ett examensbevis som efter en avslutad gymnasial utbildning såsom barn- och fritidsprogrammet (2500 p).

Bidra till en likvärdig kvalitet i stadens förskola genom bättre uppföljningsmetoder

För att kunna ge en stadsövergripande bild av likvärdig kvalitet oavsett huvudman har tidigare förskolerapporter samt stadsrevisionen konstaterat att metoder för uppföljning på stadens nivå behöver anpassas och utvecklas. Det finns ett fortsatt behov av att utreda likställighet i bedömningar av kvalitet i förskolan. Vidare kan samverkan mellan stadsdelsnämndsområden behöva utvecklas för ett mer gemensamt systematiskt kvalitetsarbete i staden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab och kansli i samverkan med förskoleavdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 14 augusti 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer med förskolerapportens tre utvecklingsområden och att dessa fortsatt bör prioriteras.

Tillgång till förskola och tidigare förberedelser för fortsatt utbildning

Södermalms stadsdelsområde har en fortsatt hög inskrivningsgrad, 96,5. I förskolerapporten lyfts att Södermalm tillsammans med Hägersten-Älvsjö har den högsta inskrivningsgraden år 2022. Stadens totala inskrivningsgrad för 2-5 åringar år 2022 uppgick till 94,2 procent. Det är 54 procent av barnen som är inskrivna i fristående förskola och 46 procent i de kommunala förskolorna i stadsdelsområdet. Under 2022 har förvaltningen undersökt hur vilka barn det är som inte är inskrivna i förskolan. Nästa steg är att undersöka vad som är anledningen till att barnen inte är inskrivna i förskolan och utifrån det se över vad som behöver göras för en ökad inskrivningsgrad.

Insatser för att stärka barns språkutveckling

Svenska språket och flerspråkighet

Det är 37 procent av barnen som är flerspråkiga och 63 procent som enbart har svenska som modersmål. I språkinventeringen anges om barnet inte har svenska som något av sitt modersmål. På Södermalm är det sex procent flerspråkiga barn som inte har svenska som ett av sina modersmål, vilket är bland den lägsta andelen i staden. Bland pedagogerna på Södermalm är det cirka 40 procent som anger att de är flerspråkiga. Bland personalen i innerstadens förskolor har en majoritet svenska som modersmål.

Insatser för att höja personalens språkliga kompetens

Inom förvaltningens förskolor är det sex nyckelpersoner som utbildats för att bli kursledare i flerspråkighet.

Grunden i utbildningen är att på bästa sätt kunna bidra till att barn med annat modersmål än svenska, tillsammans med sina föräldrar, lägger grunden till flerspråkighet genom att stödja sitt modersmål

och utveckla sitt andraspråk. Pedagogerna som är kursledare i barns flerspråkighet har hittills utbildat fyra grupper med cirka 30 medarbetare per grupp. Målsättningen är att inom ett par år ska alla pedagoger genomgått utbildningen.

För medarbetare som arbetar med barn i behov av särskilt stöd har en logoped tillsammans med en förskollärare från Bamse språkförskola genomfört föreläsning och workshop kring barns språkutveckling. Deltagarna har varit mycket nöjda med föreläsningen och workshopen och det har haft positiv effekt för barnens språkutveckling. Detta visar sig genom att förskolornas pedagogiska miljöer samt tillgången till olika språkutvecklande material utvecklats utifrån att pedagogernas medvetenhet om barns språkutveckling och språkutvecklande arbetssätt ökat.

Arbete har fortgått gällande förvaltningens och förskolenämndens uppdrag att utveckla formerna för förskola med samiska och meänkieli. I mars öppnades möjligheten upp för att ansöka om plats till förskolan Norrskenet. Förskolans lokaler har börjat att iordningsställas och rekrytering har skett av en barnskötare som behärskar två av de samiska språken. En legitimerad förskollärare har anställts som har meänkieli som språk.

Det kan även uppkomma behov av att höja personalens kompetens i det svenska språket. Även om det mer ofta är relaterat till stadsdelsnämndsområden med en hög koncentration av barn med ett annat modersmål än svenska, kan det också gälla Södermalm. Medarbetarna erbjuds då utbildningsinsatser i det svenska språket.

Personalens utbildningsnivå och faktiska förutsättningar för uppdraget

Bred forskning visar att tillgång till kompetent personal är den viktigaste förutsättningen för en förskola av hög kvalitet. Hög kvalitet förutsätter förskollärare med omfattande kunskaper i ämnen, barns utveckling och lärande, didaktik och metoder för undervisning. Ett utmärkande drag för förskolan är att förskollärare och annan personal arbetar tillsammans i arbetslag. Södermalms kommunala förskolor har en hög andel legitimerade förskollärare sett till helheten (38,2 procent)

Förskolorna har en strategi för hur de ska arbeta om det saknas legitimerade förskollärare på någon avdelning. Målsättningen är att fördela de legitimerade förskollärarna jämnt över förskolornas avdelningar.

I underlaget till förskolerapporten från Södermalms kommunala förskolor år 2021 redovisades nio avdelningar som inte hade en legitimerad förskollärare.

Utifrån dåvarande läge har förskolorna arbetat vidare med att fördela de legitimerade förskollärarna till de grupper som saknade legitimerade förskollärare. Detta har resulterat i att det i dagsläget är sex avdelningar som saknar legitimerade förskollärare. Arbetet med att fördela legitimerade förskollärare fortgår och förvaltningens målsättning är att alla barngrupper ska ha förskollärare som ansvarar för och leder undervisningen.

Bidra till en likvärdig kvalitet i stadens förskola genom bättre uppföljningsmetoder

Förvaltningen instämmer med rapportens konstaterande i att det finns behov av att ta fram fler och bättre underlag för att kunna jämföra kommunal och enskilt driven förskola. Metoder för uppföljning på stadens nivå behöver anpassas för att kunna bedöma och utveckla kvaliteten och likvärdigheten för alla barn i Stockholms stads förskolor.

I dagsläget är det utbildningsförvaltningen som myndighet som utövar den reglerade tillsynen av de fristående förskolorna på såväl enhets- som huvudmannanivå. Motsvarande tillsyn av de kommunala förskolorna genomförs av Skolinspektionen. Förvaltningen ser också som positivt att det i förskolerapporten lyfts fram att samverkan mellan stadsdelsnämndsområden kan behöva utvecklas för ett mer gemensamt systematiskt kvalitetsarbete i staden. Detta eftersom det också är ett led i att utveckla kvaliteten och likvärdigheten för alla barn i Stockholms stads förskolor.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Lena Kullberg-Boman
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Förskolerapport 2022

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2023-06-20
Lena Kullberg-Boman, Avdelningschef	2023-06-20